

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כ"א.

עין משפט נר מצוה

סח א מיי פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' ז סע"ף א:
 סו ב מיי שם הל' טו"ש ע' סע"ף ח:
 סז ג מיי פ"ז מהלכות עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סימן כח סע"ף ח:
 סח ד מיי פ"ו מהל' טוען ונטען הל' א ופ"ו מהל' עדות הל' ד טו"ש ח"מ סימן פ"א סע"ף ח:
 סט ה מיי פ"ו מהל' עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף ט:
 ע ו מיי פ"ח מהלכות עדות הל' ב סמג עשין למ' טו"ש ח"מ סימן יח סע"ף א:
 עא ז ח מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ז ט סמג שם טו"ש ח"מ סי' יט סע"ף א:
 עב ט י ב מיי פ"ו מהל' עדות הל' ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף א:
 עג ל מיי שם הלכה א והל' ד טו"ש ע' סע"ף ח:
 עד מ מיי פ"ו מהלכות טוען ונטען הל' ו סמג עשין לה טו"ש ע' סע"ף א:
 עה ב מיי שם הלכה ז טו"ש ע' סע"ף יא:
 עו א מיי שם הלכה ח טו"ש ע' סע"ף ג:
 עז ע מיי פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג עשין פ"ח ע' סע"ף ה:
 עח ב מיי פ"ח מהלכה ה:

קרוצים ונרחקו הוו. שמתה אחותם אשת מר עוקבא: בקבא דקירא אידנאי כנו. בקב של שעה נדקמתי ככס כמתיה. כלומר איני דבוק בכס כלל אלא אהו לא ליימתיו דיינא: מיום ראשון ואילן. בטלה שושבנות וכשר להעיד: והוא לא אויב לו ועידנו. דהאי והוא אעד קאי דמעיד שהוא חייב גלות והעד לא אויב לו לרובא דאי כרוזא הא כתיב (דברים ז) והוא לא שונא לו וקראי אחרניי טובא: ולא מבקש רעטו ידינו. דסמין ליה וספטו העדה וקאמר ר' יהודה דהאי לא מבקש רעטו אשופטיס קאי. ולשון זה מלאמי כצרייתא דסיפרי ולא כסיפרי שלנו והוא לא אויב לו העד ולא מבקש רעטו השופט: חד לדין. דלדין מודו כגון דשונא לא ידון ללא מלי חזי ליה זכותא: ואידך. לפסול דין אחד שני דיינין ששונאין זה את זה: **מתני'** מאיימין עליהם. מפרש בגמרא: הוא אמר לי הלוה אמר לי: לא אמר כלום. דעבד איניש דלאמר פלוני נוסה בי כדי שלא יחזיקוהו עשיר: הודה לו. שהיו שניהם בפניו והדות נתכוון להיות לו עדים כצרכי: שנים אומרים וזאי ואחד אומר חייב וזאי. דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות: אפילו שנים מחייבין או מוכיחין והפליגי אומר איני יודע ויסיפו הדיינין. ואע"ג דאי הוה פליג עלייהו הוה בטל צמיעותא כי אמר איני יודע ויהי כמי שלא יעד דיון ומנלא הדין בשנים ואין מלמא צענין: מכניסין אותן. לצעלי דיינין. ובגמרא [ג]. פריך הא לא אפקינהו: **גמ'** היכי א"ר. לעדים כשמאיימין עליהם: נשיאים ורוח וגשם וגו'. כשזיל מתהלל צמתת שקר דהיינו מעדי שקר גשמים נעלרים ואפילו כשהשמים מתקשרים צענים ורוח כהלודי גשמים אין הגשם צא: אמר רבא. מלי איכפת להו אם לא ירדו גשמים אמרי כלבס משל הדיוט שז שני הוה כפנא ואכנא אומנא לא חליף על פתח מי שידע אומנות ובעל מלאכה לא על עבר הרעב: מפך וחרב וגו' איש עונה וגו'. ענון עדות שקר דבר לא וימיראולו שלל ימומו: **אאוגרייהו** זילי. השוכרים אותם מצוים אותם וקלים הם צענינו: והושיבו שנים אנשים בני צליעל. בני נכות היזרעאלי כתיב שיעזי המלך היו יועלים לשוכרם והיו קורין אותם בני צליעל: **פנינו**. משמע שעשאונו עדים (א). פטור. ואע"פ שזמנעו עדים אמתול שהודה לו הואיל ולא אמר אתם עדי: משטת אני כך. שזק הייתי כך כשזיל שהיית שאלני מה שלא היה: הכמין. הכניא כמו וארצ לו (דברים יט) ויכמון ליה: ואין טוענין למסית. המסית חזירו לעבודת כוכבים אין טוענין אותו כ"ד כשזילו טענת זכות אלא אם כן טוענה הוה: **ואם לא טען**. משטת הייתי כך כשהודיתי אלא אמר לא אתן לך הדין עדים שהלית לי אין טוענין כשזילו אלא אומרין לו אחרי שהודית לך שלם: **ובדיני נפשות**. אם יש טענת זכות והוא אינו יודע לטעון טוענין לו: **לפי שלא טען**. הנחש לא טען הקב"ה כשזילו: ולא טענו כו. הקב"ה לא האירס על הנגיעה ומתוך תוספת גירטו שדחף הנחש את מוה על האילן עד שנגעה בו אמר לה ראי שאין מיתה על הנגיעה אף על האילנה לא תמותי: **אמסיס**. דל אל"ף מהכא קרי ציה (ט) מתים היו שתי מאות אמה. כל אותיות שצמורה הצרפתם ככתיבתם כמו ועשית ואמרת כלו כחצוה כה"א וכן אתה חסר כמו אותה (ט) מלא: עשתי עשרה. דל עיי"ן מהכא הוה להו שמים עשרה: לא

קרובים ונרחקו הוו אתו לקמיה לדינא אמר להו פסילנא לכו לדינא אמרו ליה מאי דעתך כו' יהודה אגן (ב) מיייתין איגרתא ממערבא דאין הלכה כרבי יהודה אמר להו אטו בקבא דקירא אידבקנא ככו דלא קאמינא פסילנא לכו לדינא אלא משום דלא צייתיתו דינא: אוהב זה שושבינו וכו'. וכמה אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המזשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: השונא כל שלא דבר כו': ת"ר והוא לא אויב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ודיננו אישכחן שונא אוהב מנלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי טעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד "לדין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ומכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדיון כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחד ומאיימין עליהן ומוציאין (א) את כל האדם לחוץ ומשירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה (א) אם אמר הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום יעד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו יואחר כך מכניסין את השני ובודקין אותו אם נמצאו כבדיהן מכוונין נושאין ונותנין בדבר (ב) שנים (אומרים זכאי ואחד אומר זכאי וזכאי שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב אחד אומר חייב ואחד אומר זכאי (א) אפילו שנים מוכיחין או שנים מחייבין ואחד אומר איני יודע ויסיפו הדיינין (ג) גמרו את הדבר היו מכניסין אותן והגדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב (ד) ומניין (ה) לכשיצא לא יאמר אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר (ו) (לא תלך רכיל בעמך ואומר) (א) והולך רכיל מגלה סוד: **גמ'** היכי אמרי' להו אמר רב יהודה (ב) הכי אמרינן להו גשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר (ג) (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואכנא אומנא לא חליף אלא אמר רבא אמרינן להו (ד) מפך (ה) וחרב וחץ שנון איש עונה ברעהו עד שקר אמר (ו) (ליה) רבא אישי יכלי למימר שב שני (ז) הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רבא אישי אמר לי נתן בר מר זוטרא אמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זילי דכתיב (ו) והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב צריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן (ט) (מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי אמר משטת אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי אמר לו משטת אני כך פטור ולא עוד אלא אפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי אמר לו משטת אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני (י) אם לא טען אין טוענין לו (י) ובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו (י) ואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמיע לי שאני מסית (י) דרחמנא אמר (לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יוחנן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש למטען ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי (י) הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסף גורע שנאמר (י) אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא (י) אמתים וחצי ארכו רב אישי אמר עשיתי עשרה ירעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטת אני כך אבל אמר

סח א מיי פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' ז סע"ף א:
 סו ב מיי שם הל' טו"ש ע' סע"ף ח:
 סז ג מיי פ"ז מהלכות עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סימן כח סע"ף ח:
 סח ד מיי פ"ו מהל' טוען ונטען הל' א ופ"ו מהל' עדות הל' ד טו"ש ח"מ סימן פ"א סע"ף ח:
 סט ה מיי פ"ו מהל' עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף ט:
 ע ו מיי פ"ח מהלכות עדות הל' ב סמג עשין למ' טו"ש ח"מ סימן יח סע"ף א:
 עא ז ח מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ז ט סמג שם טו"ש ח"מ סי' יט סע"ף א:
 עב ט י ב מיי פ"ו מהל' עדות הל' ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף א:
 עג ל מיי שם הלכה א והל' ד טו"ש ע' סע"ף ח:
 עד מ מיי פ"ו מהלכות טוען ונטען הל' ו סמג עשין לה טו"ש ע' סע"ף א:
 עה ב מיי שם הלכה ז טו"ש ע' סע"ף יא:
 עו א מיי שם הלכה ח טו"ש ע' סע"ף ג:
 עז ע מיי פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג עשין פ"ח ע' סע"ף ה:
 עח ב מיי פ"ח מהלכה ה:

סח א מיי פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' ז סע"ף א:
 סו ב מיי שם הל' טו"ש ע' סע"ף ח:
 סז ג מיי פ"ז מהלכות עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סימן כח סע"ף ח:
 סח ד מיי פ"ו מהל' טוען ונטען הל' א ופ"ו מהל' עדות הל' ד טו"ש ח"מ סימן פ"א סע"ף ח:
 סט ה מיי פ"ו מהל' עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף ט:
 ע ו מיי פ"ח מהלכות עדות הל' ב סמג עשין למ' טו"ש ח"מ סימן יח סע"ף א:
 עא ז ח מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ז ט סמג שם טו"ש ח"מ סי' יט סע"ף א:
 עב ט י ב מיי פ"ו מהל' עדות הל' ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף א:
 עג ל מיי שם הלכה א והל' ד טו"ש ע' סע"ף ח:
 עד מ מיי פ"ו מהלכות טוען ונטען הל' ו סמג עשין לה טו"ש ע' סע"ף א:
 עה ב מיי שם הלכה ז טו"ש ע' סע"ף יא:
 עו א מיי שם הלכה ח טו"ש ע' סע"ף ג:
 עז ע מיי פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג עשין פ"ח ע' סע"ף ה:
 עח ב מיי פ"ח מהלכה ה:

סח א מיי פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' ז סע"ף א:
 סו ב מיי שם הל' טו"ש ע' סע"ף ח:
 סז ג מיי פ"ז מהלכות עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סימן כח סע"ף ח:
 סח ד מיי פ"ו מהל' טוען ונטען הל' א ופ"ו מהל' עדות הל' ד טו"ש ח"מ סימן פ"א סע"ף ח:
 סט ה מיי פ"ו מהל' עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף ט:
 ע ו מיי פ"ח מהלכות עדות הל' ב סמג עשין למ' טו"ש ח"מ סימן יח סע"ף א:
 עא ז ח מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ז ט סמג שם טו"ש ח"מ סי' יט סע"ף א:
 עב ט י ב מיי פ"ו מהל' עדות הל' ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף א:
 עג ל מיי שם הלכה א והל' ד טו"ש ע' סע"ף ח:
 עד מ מיי פ"ו מהלכות טוען ונטען הל' ו סמג עשין לה טו"ש ע' סע"ף א:
 עה ב מיי שם הלכה ז טו"ש ע' סע"ף יא:
 עו א מיי שם הלכה ח טו"ש ע' סע"ף ג:
 עז ע מיי פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג עשין פ"ח ע' סע"ף ה:
 עח ב מיי פ"ח מהלכה ה:

תורה אור השלם

1. או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות ופלו עליו וימות ודואל אויב לו ולא מבקש רעתו: במדרב רב כב
2. לא תלך רכיל בעמך לא תצמד על דם רעך אני יי: וקראי את טו
3. והולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח ככסה דבר: משלי יא י
4. נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר: משלי כו י
5. מפני חרוב וחץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר: משלי כח כ
6. והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך והוציאם וסקלם וקמת: מלכים א כא י
7. לא תאבה לו ולא תשמע אילו ולא תחוס עיני עליו ולא תחמול ולא תכסה עליו: דברים יג י
8. ומפני חרוב וחץ שנון ברוח הן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו: בראשית ג ג
9. ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארון אפאה וחצי רחבו ואפאה וחצי קמתו: שמות כו י
10. ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן עשיתי עשרה יריעת תעשה אותם: שמות כו כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כפנינו וכו' עדים כדלא איתני שמענו שהודה לו הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] בבתנ"י (ואומר הולך רכיל מגלה סוד) ח"מ:

כל המוסף גורע עשתי עשרה אסוף ע' ופחת אמה: